

Program_1309_viktoria.pdf | Bibliotekene med rekordbesøk | Språk | Det ferspråklige bibliotek

dfb.nb.no/språk

Satt på pause

Det ferspråklige bibliotek

Forside Språk Våre tilbud Om oss / Sak / katalog Mine lån In English

Språk

Det ferspråklige bibliotek har samlinger på 70 språk. Velg et språk for å lese mer om hver enkelt samling.

Afrika

Amharisk አማርኛ	Arabiske العربية	Orma Thuorgjälj	Engelsk English	Fransk Français
Hausa Hausa	Joruba Yorùbá	Oromo Oromo	Portugisisk Português	Shona Shona
Somali Soomaali	Swahili Kiswahili	Tigrina ትግርኛ	Twi Twi	Wolof Wolof
Xhosa isiXhosa	Zulu isiZulu			

Asia

Arabiske العربية	Bengali Bengali	Burmisk Burmese	Dari دري	Engelsk English
Fransk Français	Gujarati Gujarati	Hebraisk עברית	Hindi हिन्दी	Indonesisk Bahasa Indonesia
Japansk 日本語	Kinesisk 简体中文	Koreansk 한국어	Kurmanji Kurmanji	Malayisk Bahasa Melayu
Marathi Marathi	Nepali Nepali	Punjabi ਪੰਜਾਬੀ	Pashto پښتو	Persisk فارسی
Russisk Русский	Singalesisk සිංහල	Sorani سۆزانی	Tagalog Tagalog	Tamil தமிழ்
Thai ไทย	Tajikisk Тоҷикӣ	Tyrkisk Türkçe	Urdu اردو	Vietnamesisk Tiếng Việt

Europa

Albanisk Shqip	Armenisk Հայերեն	Baskisk Euskera	Bosnisk Bosanski	Bulgarsk Български
Engelsk English	Estisk Eesti	Fransk Français	Georgisk ქართული	Gresk Ελληνικά
Hvitruskisk Беларуская	Islands Íslenska	Katalansk Català	Kroatisk Hrvatski	Litauisk Latviešu
Litauisk Lietuvių	Makedonsk Македонски	Nederlandsk Nederlands	Norsk Norsk	Polsk Polski
Portugisisk Português	Rumensk Română	Russisk Русский	Serbisk Српски	Slovakisk Slovenčina
Slovensk Slovenčina	Spansk Español	Tsjekisk Čeština	Tyrkisk Türkçe	Ukrainsk Українська
Ungarsk Magyar				

Sør-amerika

Portugisisk Português	Spansk Español
--------------------------	-------------------

Høgskolen
i Innlandet

Bibliotek og bibliotekar som ressurs for de minoritetsspråklige elevene og deres lærere

Kristin Skinstad van der Kooij, 2019

Kristin.kooij@inn.no

Oversikt

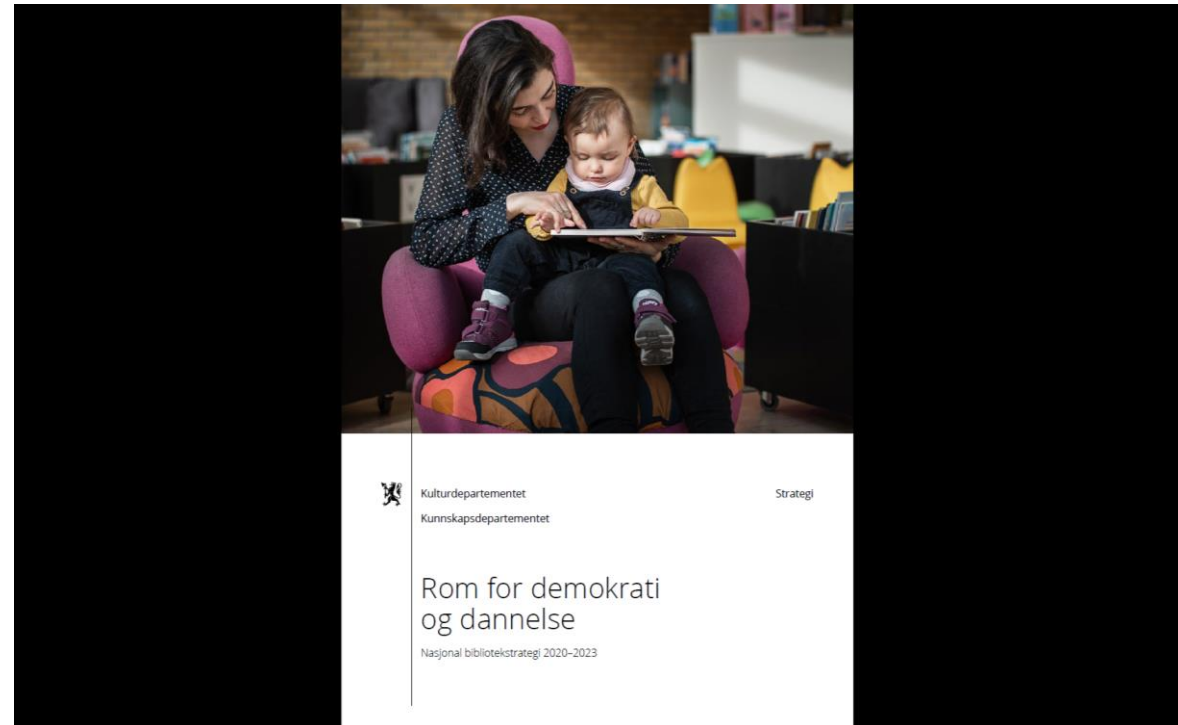
- Politikk for samarbeid
 - ny nasjonal bibliotekstrategi – muligheter!
- Partnerskap mellom lærere og bibliotekarer
 - Hvorfor
 - Hva
 - Hvordan - eksempler

Hvorfor partnerskap mellom skole og folkebibliotek?

- Hva har skole og folkebibliotek felles og hva kjennetegner hver av partnernes kompetanse, tradisjoner og ressurser?
- Hva kjennetegner bærekraftige partnerskap mellom skole og folkebibliotek?
 - Eksempler på partnerskap

Ny nasjonal bibliotekstrategi. **Mål:** skolebibliotekene er en integreert og varig del av skolens pedagogiske virksomhet

- Nasjonalbiblioteket skal synliggjøre **Det flerspråklige biblioteks generelle tilbud** overfor skolebibliotekene.
- Nasjonalbiblioteket vil lyse ut prosjekt- og utviklingsmidler for å **stimulere til: » Nye måter å samarbeide på »** Nye samarbeidsformer mellom skolebibliotek og folkebibliotek
- Utdanningsdirektoratet lyser ut **tilskudd til skolebibliotek**, og satsingsperioden utvides med to år; fra 2021 til 2023.
- Utdanningsdirektoratets og Nasjonalbibliotekets tilskudds-/prosjektmidler skal sees i sammenheng.

Tiltak

- Nasjonalbiblioteket skal synliggjøre Det flerspråklige biblioteks generelle tilbud overfor skolebibliotekene.
- Nasjonalbiblioteket vil lyse ut prosjekt- og utviklingsmidler for å stimulere til: » Nye måter å samarbeide på » Nye samarbeidsformer mellom skolebibliotek og folkebibliotek
- Utdanningsdirektoratet lyser ut tilskudd til skolebibliotek, og satsingsperioden utvides med to år; fra 2021 til 2023.
- Utdanningsdirektoratets og Nasjonalbibliotekets tilskudds-/prosjektmidler skal sees i sammenheng.

Utfordringer

- lærer uten bibliotekfaglig tilleggsutdanning som biblioteksansvarlig: I videregående opplæring har andelen av fagutdannede bibliotekarer falt fra omtrent halvparten i 2009 og 2013 til i underkant av en femdel i 2018.
- flertall (64 og 66 prosent) av skolene (grunnskoler og videregående skoler) ikke har nedfelt i sine planer hvordan skolebiblioteket skal brukes i opplæringen.

Gjennomsnittlig
personalressurs til
skolebibliotekar: 5,4 timer/uke i
uken i grunnskolen, mot **29
timer i gjennomsnitt på
videregående nivå.**

**- 12 prosent av lærerne
svarte at skolebibliotekaren
deltar i planlegging av
undervisningen. »** (Møreforskning
2007, fra artikkel i Bok og bibliotek 3:2017,
Letnes)

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://web-retriever-info-com.ezproxy.inn.no/services/archive/displayPDF?documentId=0200420170608e0b8224859b2a8a469d26e9c9cdd4a2&serviceld=2>. The page title is "Nye partnerskap mellom lærere og bibliotekarer" and it is from "Bok og Bibliotek 08.06.2017 side 8-12 Seksjon: GENERAL Del: 1 2040 ord". The article content includes a sub-header "BIBLIOTEK | SKOLEBIBLIOTEKFORSKNING", a main title "Nye partnerskap mellom lærere og bibliotekarer", and a quote: "«Generelt har skolebibliotekene og partnerskap mellom skoler og folkebibliotek en langt sterkere forankring i skolelovene og biblioteklovene i våre naboland enn i Norge. Dette er eksempler til etterfølgelse.»". There is also a small photo of a woman reading a book and a small bio for "AV ODD LETNES REDAKTØR".

Sullivan & Brown (2015):

- Lystlesing påvirker i sterk grad **kognitiv utvikling blant unge fra 10-16 år**
- Lystlesing har sterk betydning for utvikling av elevers **ordforråd**
- Lystlesing har også betydning for **matematiske ferdigheter**
- **Lystlesing påvirker ungdommers kognitive utvikling i ungdomsårene i sterkere grad enn foreldres utdanningsbakgrunn**
- Sullivan, A., & Brown, M. (2015). Reading for pleasure and progress in vocabulary and mathematics. *British Educational Research Journal*, 41(6), 971–991. doi:DOI: 10.1002/berj.3180

Hvilke tiltak kan ha størst effekt på lystlesing og læring gjennom bruk av skolebibliotek?

- Integrering av skolebiblioteket i arbeidet med lystlesing og litteraturbasert undervisning, utforsking/læring i fag og emne undervisning
- Utbygging/prioritering av skolebiblioteket som læringsarena
- Samarbeid og partnerskap mellom lærere og bibliotekarer

Partnerskap

- **Likheter og forskjeller** mellom læreres og bibliotekarers profesjonskompetanse, mandat, posisjon og historie → muligheter!
- Ulike syn på literasitet – vi henter inspirasjon fra biblioteket til utvikling av lystlesing i skolen
- **Forskjellene er kilder til utvikling**, forutsatt at forskjellene bearbeides
- **Definere demokratisk samfunnsmandat og utvikling av leselyst og skolebibliotek som objekt for samarbeidet – må ha et felles mål**

New Literacy Studies (NLS): Alternativ teori om lesing og lesekyndighet

Lesing og lesekyndighet er *sosiokulturell praksis*

Mennesker leser fordi det er meningsfullt!

Forskning bygger på NLS i skolen: Gi elever *meningsfulle* leseopplevelser! = lystlesing

Fokus på innhold: interessevekkende kvalitetslitteratur estetisk og innholdsmessig, i ulike sjangere

- **Biblioteket er en differensiert læringsarena – innholdet passer til en mangfoldig befolkning**

Litteraturformidling! Skolebibliotekar/folkebibliotekar/lærer. Rett bok til rett elev

Hvordan skiller dette seg fra «tradisjonell» leseopplæring?

Street, B. (2003). What's "new" in New Literacy Studies? Critical approaches to literacy in theory and practice. *Current Issues in Comparative Education*, 5(2), 77-91.

Biblioteket er en differensiert og inkluderende læringsarena

- Mangfoldig litteratur til mangfoldige elever!
- Et nytt begrep om tilpasset undervisning: ***innholdet er differensiert (litteratur) i (skole)biblioteket***
- **Ingen krav til forkunnskaper/nivå av kompetanse**
- Ta i bruk elevenes språkrepertoar, morsmål, norsk, fremmedspråk ...
- Utgangspunkt i egne behov og interesser
- Stille egne spørsmål, forfølge egne interesser, myndiggjøring, mestring

Eksempler på bærekraftige partnerskap

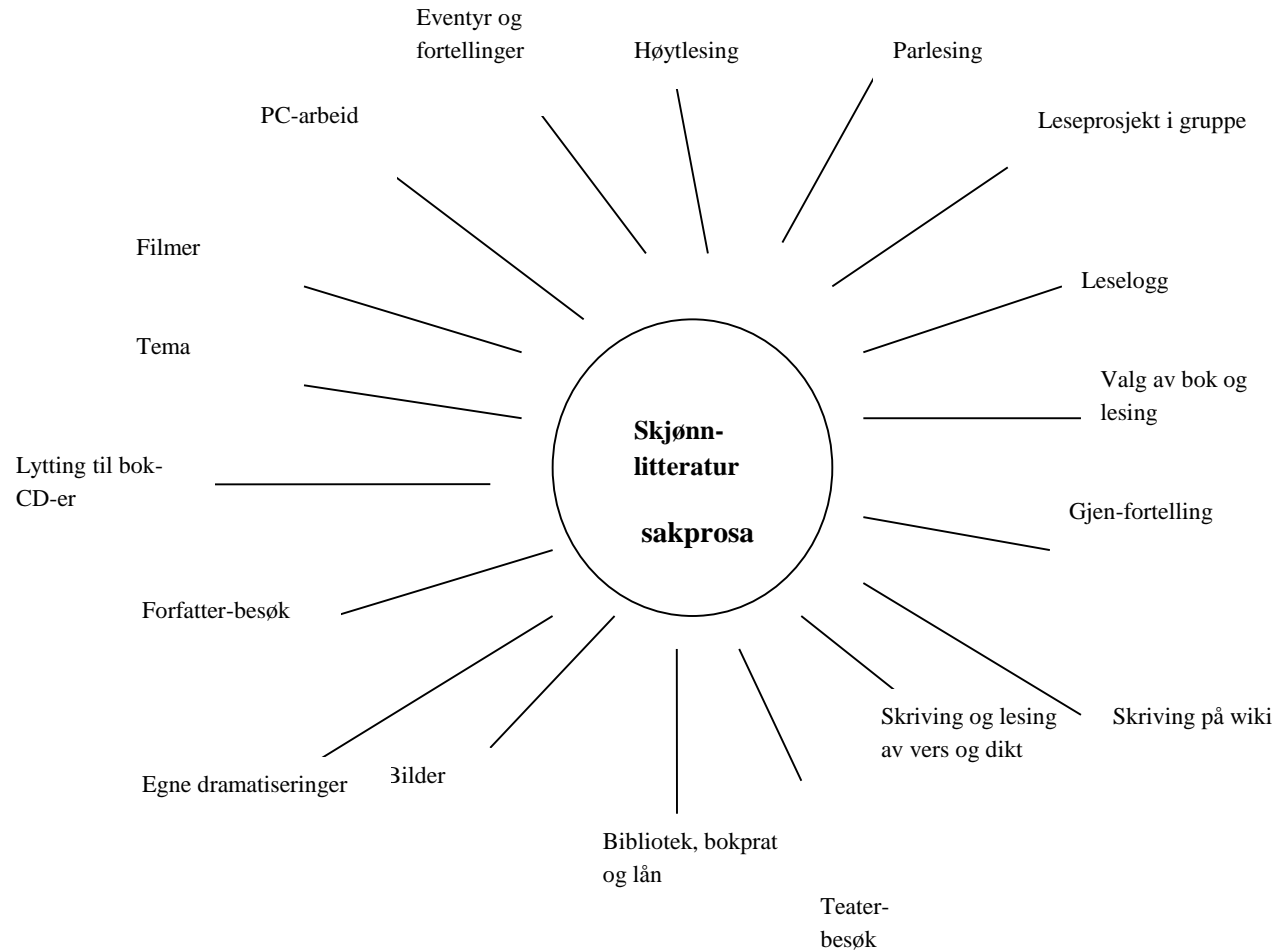
- Varige
- Omfatter planlegging, utføring, evaluering, videreutvikling, endret praksis, profesjonell utvikling: ny kunnskap hos begge parter

Multiplisitet prosjektet om lystlesing og skolebibliotek 2007-2011

- *Lærere og bibliotekarer bestemte i fellesskap arbeid med leselyst og skolebibliotek*
- Lese frivillig valgt bok 15 minutter på skolen hver dag
- «**Bokbad**» – bade i bøker i klasseromsbibliotek, skolebibliotek, folkebibliotek – lærere/bibliotekarer samarbeidet
- **Bibliotektime på skolebiblioteket hver uke – bokprat/formidling**
- **Litteraturbasert undervisning i norskfaget – hva betyr det?**
- **Litteraturbasert undervisning i emner: Skjønnlitteratur, faglitteratur og skolebibliotek integrert i tema undervisning på trinnet i 6 ukers prosjekter - Se planene i vedlegg til rapporten**

Litteraturbasert undervisning og praksis – skjønnlitteratur og faglitteratur i fag og emner

Resultater ved skoler med flerspråklige barn etter to år i Multiplisitet-prosjektet

- **Leseengasjement/ kultur for lesing:**

- 92 prosent liker å lese og leser fordi de har lyst
- 90 prosent leser hver dag eller flere ganger i uken
- 76 prosent leser 30 minutter eller lengre hver dag
- 60 prosent leser i ferien
- Ca. 90 prosent bruker skolebiblioteket, filialen og Drammensbiblioteket for å lese bøker
- **Elevenes leseengasjement uavhengig av kjønn, språklig og kulturell bakgrunn og hvilken skole de går på**

Resultat Multiplisitet-prosjektet: opprusting og bruk av skolebiblioteket

- Rektor ansatte skolebibliotekar i 100 prosent stilling
- Pusset opp, malte og opprustet skolebiblioteket med nye møbler etc.
- Skolebiblioteket åpent i hele skoletiden
- Planene for skolebiblioteket og på trinnet koordineres
- Ressurser/bevilgning: Boksamlingen økes årlig for å imøtekomme elevenes store etterspørsel etter litteratur

Eksempler fra andre prosjekter

- **Lesegrupper i ungdoms- og videregående skole ledet av skolebibliotekarere**
 - Skyggegrupper til nasjonal bokpris
 - Utenom klasseundervisningen
 - Bladede grupper
 - Valg av bøker ut fra liste
 - Fokus på hva de likte best med tekstene, ikke tekstanalyse
 - Mindre hierarkisk relasjon
 - Ofte elev-elev i små grupper uten voksen
 - Skapte et alternativ til klasserommet

Forskjell mellom lesing i engelsk- klasserommet og frivillige lesegrupper

- Autonomi – svak autonomi
- Individuer/lesegruppemedlemmer – elever
- Lystlesing – tekstanalyse
- Pressfri sone – vurdeing
- Valgfrihet – gitt innhold
- Likeverdighet – hierarkisk relasjon

«Georgia: - Miss K [Drama/English teacher] is different when she's here because normally she's like a Drama teacher and an English teacher ...

Mia: - More relaxed.

Georgia: - And she like, she treats you as one of the pupils like everyone else, but when we come here she treats us like ...

Mia: - Friends.

Fiona: - Friends – like, someone that we can talk to, we can talk about the books and have our own opinion, whereas, like in drama, if say, we say something like, we didn't like what we are doing, we would be made to do it anyway.

Georgia: - And she's more relaxed here.» (Cremin & Swann 2017, i Pihl, v/d Kooij, Carlsten red.)

Nettverk av skole- og folkebibliotek

Avery 2017

- 1 folkebibliotekfilial (sambruk med ungdomsskolebibliotek), 5 skolebibliotek, 2 førskolebibliotek
- Team: 4 bibliotekarer, 1 bibliotekassistent, 1 skolebibliotekar fast på 1 skole
 - 1 bibliotekar jobber bare på folkebiblioteket, de 3 andre deler tiden mellom folkebiblioteket, skole- og førskolebibliotekene. Lærere har hovedansvar for skolebibliotekene
- En enhet: ressurser og bemanning. “Pooling” av ressurser
- **Kontinuerlig utvikling av samarbeidet hindrer isolasjon av lærerbibliotekarene**

Resultater Multiplisitetprosjektet

- muntlig kommunikasjon
- skriftlig kommunikasjon
- språk, litteratur og kultur
 - Økt lesing uavhengig av bakgrunn
 - Økt leseengasjement
 - Økt **bruk av biblioteket**
 - Bedrede resultater på leseprøve
 - Skrivning på wiki for et publikum – kommunikasjonsbehov resulterte i skrivning
- 4. trinn på skole med majoritet av lavinntekts, minoritetsfamilier:
 - Leste gjennomsnittlig 15 bøker i løpet av skoleåret
 - 97% svarte at de liker å lese
 - 88% svarte at de leste hver dag eller flere ganger i uka
 - 90% svarte at de besøkte folkebiblioteksfilialen minst en gang i uka, 68% mer enn dette
 - Sosiale aktiviteter: sammen på biblioteket, anbefaler bøker til hverandre

Resultater

kulturforståelse, kommunikasjon, dannelse og identitetsutvikling

- Tilgang til kunnskap som ikke er tilgjengelig i eget nærmiljø, ikke mulig å erfare selv
- Ideer om hva som kunne vært, tanker om egen framtid, andre liv

« Faget skal motivere til lese- og skrive lyst og bidra til å utvikle gode læringsstrategier.»

- Kommunikasjonsbehov ga skrive lyst og lese lyst
- Lesing og bibliotekbruk som sosiale aktiviteter bidro til utvikling av en lesekultur
- **Økt kompetanse i bruk av biblioteket**

«... rustes til deltakelse i arbeidsliv og demokratiske prosesser. Norskfaget åpner en arena der de får anledning til å finne sine egne stemmer, ytre seg, bli hørt og få svar.»

- Snakket og skrev om litteraturen som de leste og som de hadde valgt selv

«I løpet av opplæringen skal de lese skjønnlitteratur og sakprosa, utvikle evnen til kritisk tenkning og få perspektiv på teksthistorien.»

- Kritisk tenkning utviklet gjennom perspektiver som de fikk tilgang til gjennom litteraturen

Naturfag: forskerspiren

Samfunnsfag: utforskeren

19.11.2019

Partnerskap

- Bestemme felles mål for samarbeid lærere og bibliotekarer/skole og bibliotek) Eks.: lystlesing, litteraturbasert undervisning, skolebibliotek
- Felles planer for prioriteringen på kommunalt nivå og skolenivå
- Partnerskap = Avtalt samarbeid lærere/bibliotekarer
- Koordinere planer lærere og skolebibliotekarer
- Tar tid å bygge opp – både kortsiktige og langsiktig mål

Suksesskriterier i leselystprosjekter og partnerskap

- **Gjensidig respekt for og bruk av hverandres kompetanse (lærere/bibliotekarer)**
- **Felles planlegging/planer, felles implementering (herunder arbeidsdeling), felles evaluering, felles diskusjon om motsigelser og tiltak (lærere og bibliotekarer). Integrere skolebiblioteket i lesing og læring**
- **Ledelsens ansvar: forankre målsetting og plan i skolens ledelse, på trinnet og i skolebibliotekets planer**

Feil som bør unngås

- Lystlesing skal være **frivillig**, ikke kontrolleres og evalueres!
- **Bruk bibliotekarenes kompetanse** på skolebiblioteket og i klasserommet!
- Det styrker det pedagogiske arbeidet.
- Bokprat på skolebiblioteket – **skolebibliotekarens ansvar.**
- Bevar bibliotekets sjel! Utvikle skolebiblioteket som alternativ læringsarena. Bruk av skolebiblioteket for elevenes interesser og behov.
- **Skolebibliotek bør ikke gjøres til en forlengelse av klasserommet. Da mister det sin magi og verdi for elevene.**

Sammenfatning

- Lystlesing er nøkkel til leseforståelse, **læring, medborgerskap, livslang læring** og **social utjevning**
- Mangfoldig litteratur til mangfoldige elever! Et nytt begrep om tilpasset undervisning: ***innholdet er differensiert (litteratur) /skolebiblioteket***
- Lystlesing, bokbad, litteraturbasert undervisning **inkluderer alle** – motvirker segregert undervisning og spesialundervisning
- **Partnerskap** sikrer profesjonalitet og er nødvendig!

Ressurser

- uia.skolebibliotek.no : Informasjon om skolebibliotek, informasjonskompetanse og lesestimulering
- Norsk bibliotekforening:
 - [NBF Flerkult](#)
 - [NBF Skole Norsk skolebibliotekforening](#)

Vår forskning om leselyst og bruk av skolebiblioteket 2007-2011

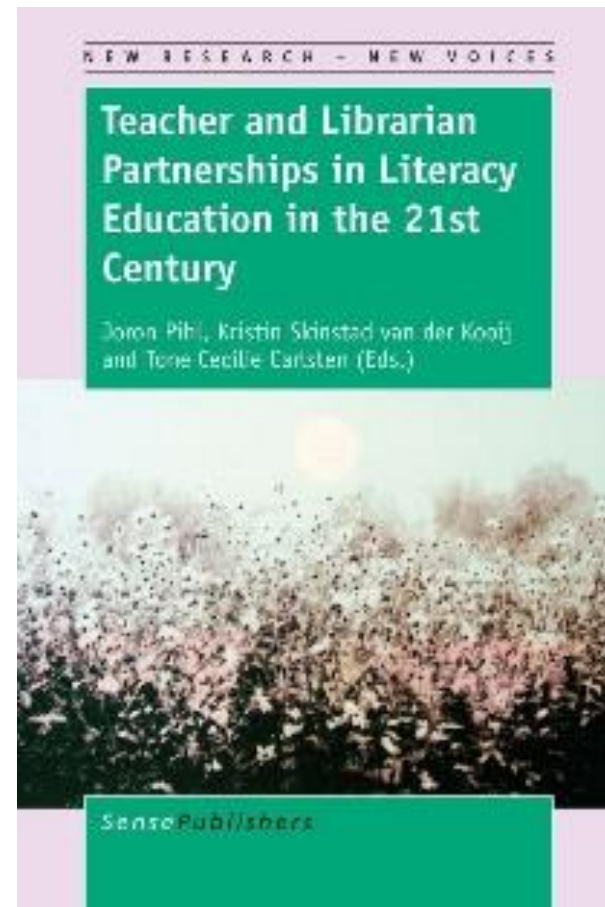
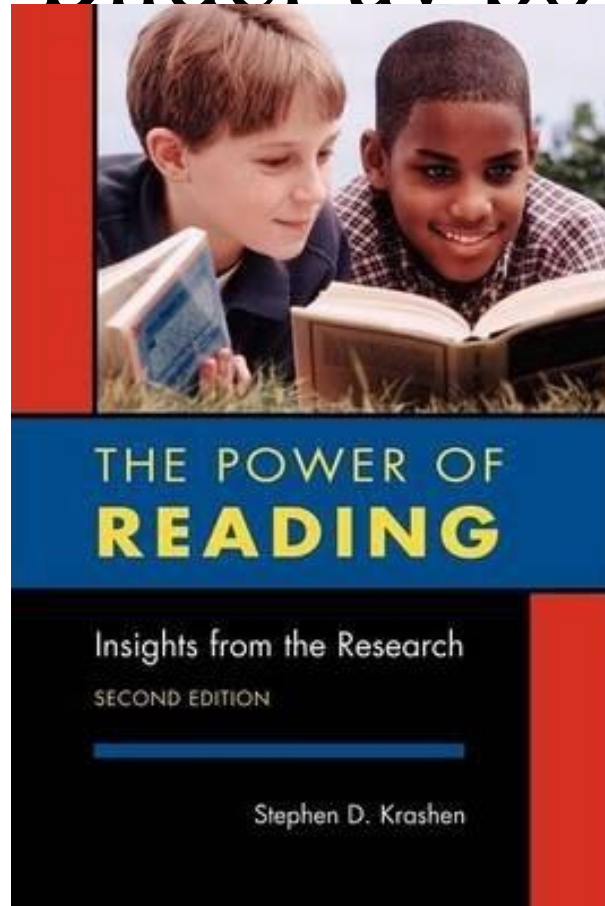

Kristin Skinstad van der Kooij i samarbeid med Joron Pihl, Oslo 2019

Thomas Eris doktorgradsavhandling 2018

Eri, T. (2018). *Teacher and Librarian Partnerships in Literacy Education Contradictions, Barriers and Opportunities* (PhD), University of Oslo, Oslo.

Bilder av bøker

Forskning om betydning av skolebibliotek for elevenes læring (utvalg)

Lance, K. C., Rodney, M. J., & Hamilton-Pennel, C. (2000). How school librarians help kids achieve standards: The second Colorado study.

Lonsdale, M. (2003). *Impact of School Libraries on Student Achievement: A review of the Research*. Camberwell Victoria: Australian Council for Educational Research.

Rafste, E. T. (2001). *Et sted å lære eller et sted å være? En case-studie av elevers bruk og opplevelse av skolebiblioteket*. Universitetet i Oslo, Oslo.

Pihl, J. (2012). *Multiplisitet, myndiggjøring, medborgerskap Inkludering gjennom bruk av biblioteket som læringsarena* HiOA rapport nr. 6, Oslo.

Pihl, J., Van der Kooij, K. S. & Carlsten, T. S. (2017). (Red). *Teacher and Librarian Partnerships in Literacy Education in the 21st Century* (pp. 1-23). Rotterdam: Sense Publishers.

Hjellup, L. (2018). *Skolebiblioteket Læring og leseglede i grunnskolen*. Cappelen Damm Akademisk: Oslo

Montiel-Overall, P. (2008). Teacher and librarian collaboration: A qualitative study. *Library & Information Science Research*, 30(2), 145-155. doi:10.1016/j.lisr.2007.06.008